

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

H. Smit, Barendrecht

Liefde als harnas

„... toegerust met het harnas van geloof en liefde...” (1 Thess. 5:8)

Vreemde beeldspraak

De uitdrukking die Paulus hier bezigt om het geloof en de liefde te typeren doet wel wat vreemd aan! Vooral in verband met de liefde had hij volgens onze eerste gedachte toch wel een ander en een beter beeld kunnen kiezen. Liefde als harnas! Bij de liefde denkt een ieder aan omhelzing en niemand aan afweer! In de liefde ga je om zo te zeggen open voor de ander en loop je niet in een harnas rond! En toch noemt Paulus de liefde hier een oorlogstuig, een verdedigingswapen. Hoe kan hij dat bedoelen? De vraag is zinvol, of Paulus hier niet een belangrijke *bijkomende* (niet: bijkomstige!) functie van de liefde op het oog heeft. Niet de eerste en eigenlijke werkzaamheid van de liefde maar een zeer belangrijke en onmisbare *keerzijde*!

Uit het leven gegrepen...

Verliefdheid is niet hetzelfde als liefde. En het kan gebeuren, dat een opgroeiende jongen - meisje kan ook! - heel wat met verliefdheid te stellen heeft, voordat het tot een echte liefde komt. Dat komt dan meestal daarin uit, dat hij nu met het ene meisje „gaat”, vervolgens met een ander meisje, terwijl een derde meisje mogelijk nog wel in het verschiets verborgen is om later te verschijnen. De ouders zien dat niet zonder zorg aan. En daar hebben ze ook echt geen ongelijk in. En dan kan het gebeuren, dat vader en moeder tot een welgemeende verzuchting komen: Vond hij nou de *echte* Jozefina maar eens! Kwam de echte grote liefde nu maar eens in zijn leven! Want dan zou er ook een einde komen aan dat vlinderen van bloem naar bloem. Een echte grote liefde heeft in haar concentratie op de éne geliefde inderdaad ook een afsluitingseffect in zich. In de overgave van het hart aan die éne zit een kracht van blokkering ten opzichte van alle andere gegadigden. De echte liefde tussen man en vrouw - ik bedoel inderdaad de *échte*! - voert het getal 1 in haar vaandel. Zij kan niet delen en zij wil niet delen. Als zij dat toch zou kunnen, dan weet je ook, dat ze is ontwaard, dat ze haar werkelijke karakter verloren heeft. Als we het nu een

beetje droog mogen samenvatten, dan zeggen we het zo: De eerste en eigenlijke karakteristiek van de liefde is de toewijding aan..., de overgave aan... De bijkomende karakteristiek van de liefde is de afsluiting, de blokkering van het hart (voor alle anderen).

Terug naar Paulus

Paulus spreekt van de grote strijd, die de gemeente van Christus in de wereld te voeren heeft. De grote vijand probeert het verloren terrein te heroveren. Hij poogt hen, die uit de wereld tot Christus gekomen zijn en die samen een christelijke gemeente geworden zijn, weer terug te halen in de wereld-zonder-God. Hij schiet zijn scherpe pijlen af; hij kan gebruik maken van geweld en van het verleidelijke; hij tracht met vele stemmen de oren te boeien en te knechten; hij poogt de kinderen des lichts weer in het donker terug te krijgen. En nu gaat het erom, dat de gemeente tegen die aanval bestand is en dat zij de juiste en doeltreffende wapens daartegen mag ontvangen en bezitten.

In dat verband spreekt Paulus van geloof en liefde als harnas! Dat moet onze aandacht hebben! Natuurlijk spreekt Paulus in zijn brieven ook zeer vaak in de ge-

Inhoud

- 81 Drs H. Smit,
Liefde als harnas
- 82 T. Hoekstra,
Gratie
- 83 Ds H. J. van der kwast,
Van Potschefstroom naar spakenburg
- 84 Ds G. v. d. Brink,
Pastorale Notities
- 85 D. W. L. Milo,
Een eigen zangbundel
- 86 E. J. de Vries,
De gemeenten en zijn homofiele broeders en zusters (2)
- 87 Drs O. Mooiweer,
Persschouw

bodsvorm. Eigenlijk doet hij dat ook in onze tekst. Maar hij brengt ons niet in de sfeer van regel-op-regel. Alsof de bescherming van het ware leven bij reglement te verzekeren zou zijn. Zijn geboden hebben een ander karakter. Je zou eenvoudig kunnen zeggen: een christelijk karakter. En dat betekent dan, dat de rechte en korte verbinding tussen het gebod en Christus zelf nooit verloren mag gaan en ook nooit verloren gaat. Paulus laat ons nooit denken aan dingen en zaken en handelingen, zonder dat hij ons allereerst laat denken aan Hem, aan Christus zelf.

Eén voorbeeld: Als Paulus de Corinthische gemeenteleden wil opwekken de verarmde broeders en zusters in Jeruzalem en Judea te gedenken, dan geeft hij geen tractaat ten beste over de milddadigheid en hij geeft ook geen geboden-reeks. Hij zegt: „Gij kent immers de genade van onze Here Jezus Christus, dat Hij om uwentwil arm is geworden, terwijl Hij rijk was, opdat gij door zijn armoede rijk zoudt worden” - 2 Cor. 8:9. Paulus concentreert de aandacht op de liefdevolle genade van Christus en hij vertrouwt, dat het van daaruit zal komen tot een vurige en daadwerkelijke wederliefde en dat die wederliefde al het zondig-menselijke van gierigheid en geldzuchtigheid eenvoudig zal vertieren. Overgave van het hart aan Chris-

tus en aan de broeders. Blokkering van het hart voor de stemmen van zondige zelfzucht!

In 1 Thess. 5:8 noemt Paulus geloof en liefde. Als harnas tegen de krachten en de stemmen, die de satan in het veld brengt.

De geloofsconcentratie op de Here en Heiland en op Gods genade in Hem is het eerste en het grote. Daardoor wordt het hart ontstoken in wederliefde, die uitgaat naar de Here en dan ook naar de broeders en zusters en de naasten. En in die „liefde-ontsteking” van het hart vindt plaats die heilige blokkering, die heilzame afsluiting. In het horen naar de stem van de Geliefde (met hoofdletters) valt het horen naar de andere stemmen weg! Inderdaad, liefde (óók) als harnas!

Een bijbelse onderwijs-regel

Wat Paulus overweegt is bepaald geen nieuwigheid in de bijbelse onderwijzing!

In Deut. 6:20-25 wordt als uitgangspunt genomen de vraag van een zoon in Israël: „Wat zijn dat voor getuigenissen, inzettingen en verordeningen, die de Here, onze God, u opgelegd heeft?”. Wanneer de ouders duidelijk de Here vrezen zal zo'n vraag vroeger of later zeker komen. De Here wil niet, dat de ouders die vraag zullen beantwoorden met een „Dat is ons nu eenmaal opgelegd en daarom hebben wij het te doen!”. Dat antwoord zou de vragende zoon niet kunnen bevredigen, omdat het helemaal geen echte informatie bevat. Maar er is een diepere reden, waarom de Here zulk een antwoord niet wil. Een antwoord in die geest zou nooit het vermogen in zich hebben de zoon te brengen tot liefdevolle gehoorzaamheid! Daarom moet de vader in zijn beantwoording een omweg maken, een omweg over de ellende van Egypte en over de genadige verlossing door de Here aan zijn Israël geschonken. En dan pas wordt de aandacht gericht op het gebod. Natuurlijk, dat laatste hoort erbij. Maar het gebod kan pas tot dankbare wederliefde leiden als de zoon weet heeft van verlossing-uit-ellende. Ellende – verlossing – dankbaarheid!

De Here is in die oude tijd al aan het werk om de geest van gebod-op-gebod en regel-op-regel te bestrijden en tegen te houden. Nu al de strijd tegen het farizeïsme, dat zijn kracht zoekt – en zijn trots! – in de „observantie” van het gebodene als een ding-op-zichzelf!

Als de liefde Gods ontbreekt in de onderwijzing zal de wederliefde ontbreken in de gehoorzaamheid. Dan zal het gebodene als een zware last worden ondervonden. En dan zal het hart onbeschermd en open zijn voor de stemmen uit de wereld van de afgoderij! Baäl zal zijn intocht houden in het leven!

De (weder)liefde moet het harnas zijn, dat de vijandelijke slagen opvangt!

Wij!

Ook onze kinderen kunnen uiteraard niet buiten de geboden als regel voor het leven in de gemeenschap met de Here. Maar juist daarom kunnen ze allerminst buiten „de aanhef van de wet” – de Here als genadevolle Verlosser. Ze kunnen niet buiten de liefde van Christus.

De vader in Israël moest een omweg maken, over de ellende van Egypte en over de Here als Verlosser uit die ellende! Het zou voor onze geestelijke luiheid gemakkelijker zijn met een „Dat doen wij nu eenmaal wel en dat doen we nu eenmaal niet!” te volstaan. Maar daarmee doen we te weinig voor onze kinderen.

Zorg ervoor, dat zij de genade van onze Here Jezus Christus kennen – 2 Cor. 8:9. Zorg ervoor, dat ze kennen de genadevolle verlossing, die God ons en hun in Christus heeft geschonken. Leer ze hun doop te verstaan! Dat is de kracht tot wederliefde. Tot heilzame en heilige blokkering van hun hart! Onder de zegen des Heren kunnen ze dan komen tot die wonderlijke ontdekking van Johannes: „En zijn geboden zijn niet zwaar” (1 Joh. 5:3).

Gratie

Ik had vannacht zo'n nare droom, zei de vrouw. Want ik droomde over mijn man, die al tien jaar geleden gestorven is. Hij zat in een hoekje van de hemel, schuchter en bedeesd.

Op datzelfde moment kwam mijn zwager op ons af: parmantig, breeduit, autoritair, zoals hij z'n leven lang is geweest. Zo, ben jij hier ook, vroeg hij minachtend.

En zonder antwoord af te wachten, ging hij verder: Dan ben je zeker door de achterdeur naar binnen gekomen? M'n man kromp in elkaar, hij verweerde zich kleintjes: ik wist niet eens, dat er een achterdeur was...

Een onthullende droom. Want zo hooghartig, zo vernederend, kunnen gelovigen zich blijkbaar gedragen. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, dat zij zelf op de eerste rij gaan zitten.

Terwijl zij er tegelijk over willen beschikken, wie er nog meer in de hemel mogen komen. Maar wat zijn we dan ver verwijderd van het

Lied bij Ezech. 17:22, 23

Melodie Lied 225

*God heeft een ceder hoog geplant,
die schaduw biedt aan heel het land.
Zijn takken reiken wereldwijd
en dragen vrucht te allen tijd.*

*Het is een boom die wijd en zijd
beschutting geeft en veiligheid
aan elke vogel die dat wil:
een groen tehuis, een duivetel.*

*De vogels vliegen af en aan.
Ze komen overal vandaan
en vinden er door God bereid
een woonplaats tot in eeuwigheid.*

*Heer Jezus, door Gods eigen hand
als levensboom voor ons geplant,
ons leven is op U gericht:
uw schaduw is ons levenslicht.*

1987
M. R. v. d. Berg

evangelie, dat ons vertelt dat wij uit genade worden gered.

De hemel kent geen achterdeur, want wat zei de Goede Herder ook alweer? Ik ben de enige deur van de schaapskooi: als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden. Per gratie.

Hij zei nog meer: mijn schapen horen naar mijn stem, Ik ken ze en zij volgen Mij, en Ik geef hun eeuwig leven. Zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid.

Geen nachtmerrie, maar toekomst-muziek.

Dit is een „hoofdstukje” uit een boek van ds W. de Vries: Momentopname, uitgegeven door Filippus, Bloemstraat 6-I, Arnhem.

Prijs: f8,65.

Goede pastorale schetsen en overdenkingen die ik kan aanbevelen.

T. Hoekstra

Van Potchefstroom naar Spakenburg

Er komt dit jaar weer een synode van de Geref. Kerken (vrijg.) bijeen in Spakenburg D.V.

In deze kerken is men gewoon belangrijke rapporten te voren uit te geven, zodat meelevende kerkleden e.a. er kennis van kunnen nemen.

U begrijpt dat ik met bijzondere belangstelling uitzag naar het rapport dat in Spakenburg zal worden uitgebracht over de *synode van die Geref. Kerken in Zuid Afrika*, gehouden te *Potchefstroom* in januari 1985.

Laatsgenoemde synode is, tegen de verwachting in, volledige correspondentie aangegaan met onze kerken, ondanks hevige oppositie van vrijgemaakte zijde.

In ons blad heb ik uitvoerig verslag gedaan van onze ervaringen aldaar. Later, bij herlezing, heb ik me wel eens afgevraagd of wij in ons rapport ons niet hebben schuldig gemaakt aan enige overdrijving, want je houdt sommige dingen niet voor mogelijk onder christenen.

Kort geleden is bij de Vuurbaak het voor ieder verkrijgbaar rapport van deputaten buitenland verschenen en aanstonds heb ik een exemplaar besteld.

U herinnert zich dat ds P. Veldstra en ondergetekende, op uitnodiging van die Geref. Kerken onze kerken officieel vertegenwoordigen.

Op pagina 69/89 van de uitgave van de Vuurbaak vinden we het rapport van de afgevaardigden van de vrijgemaakte kerken.

Het is beslist niet aan een gebrek aan ijver te wijten dat deze broeders ds H. J. De Vries en J. J. Schreuder na de beslissing de synode-vergadering diep teleurgesteld verlieten.

Het verwekte enige hilariteit ter synode toen ik opmerkte dat sommige sprekers onze kerken blijkbaar beter kenden dan ik, om de broeders er vervolgens op te wijzen dat in de brieven aan de zeven gemeenten in het boek Openbaring in de regel door onze Heiland *eerst het goede* wordt genoemd dat Hij er vond, *daarna* komt de *vermaning*.

Zou er niets goeds te vinden zijn in onze kerken?

Gelukkig waren er ook andere geluiden, want er was een jarenlange ervaring met onze zendelingen, maar in de voorlichting en het rapport van ds De V. en S. is *geen goed woord* over ons te vinden.

Achteraf blijkt dat sommigen *inderdaad* meer konden weten dan ik, want ik lees nu dat bij een eerder contact *het rapport Douma* met de besluiten uit de *Acta van Hoogeveen* is overhandigd.

Hoewel op grond van dit rapport de

kerken in Noord-Holland, waartoe ik behoorde, niet ter synode zijn ontvangen en a.h.w. geruisloos van het kerkelijk „toneel” verdwenen, heb ik dit rapport nooit gelezen, want ik was het meer dan zat.

Men zou dus in Z. Afrika kunnen weten, wie de *echte boosdoeners* waren ten tijde van de scheuring – één van hen werd door een „tegenstander” van correspondentie notabene geprezen om zijn trouw aan het gereformeerd belijden! – het waren *niet de mannen* die steeds weer door *De Vries c.s. worden genoemd*.

Het wil mij voorkomen dat men in het algemeen het rapport Douma niet gelezen heeft en ook niet weet wat er nu precies aan de orde was.

In het rapport voor de synode van Spakenburg vinden we opnieuw een opsomming van wat er op onze kerken valt aan te merken tot het laatste nummer van Opbouw; ik ga dit niet meer opnoemen maar sta verbaasd van de speurzin van deputaten die hun huiswerk naar hun maatstaven uitstekend hebben verricht; geen vlekje ontkomt aan hun spiedend oog.

In dit alles zijn ze ijverig bijgestaan door de *Vrije Geref. Kerken* aldaar en door ds Boessenkool, die schriftelijk „voorlichting” verstrekte over onze kerken, ook regelmatig in de wandelgangen ter synode opdook, terwijl er *zelfs uit Korea* gewaarschuwd is tegen onze kerken.

Ter synode heb ik ook opgemerkt dat sommige sprekers *bevooroordeeld* waren door eenzijdige voorlichting over onze kerken. Dit werd in alle toonaarden ontkend, maar uit het rapport blijkt dat men b.v. vóór aanvang van de synode een uitgebreid gesprek had met een ouderling, die onze kerken beschuldigde van het aanvaarden van homofiele praktijken. Deze beïnvloeding gaat nog steeds door, zoals uit het rapport valt op te maken; na-

men van supporters worden vermeld.

Al eens eerder kwam ter sprake dat, hoewel al meer dan 25 jaar zending wordt verricht in Zuid Afrika in samenwerking met die Geref. Kerken, het nooit tot een officiële erkenning in de vorm van correspondentie is gekomen. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat in de nog ongedeelde vrijgemaakte kerken een zg. *dubbele correspondentie* onaanvaardbaar was. Naar art. 27/29 van onze *Nederl. Gel. Bel.* zou er maar *één ware kerk* zijn in Nederland en ook in Zuid Afrika.

Aangezien die Geref. Kerken destijds nauwe contacten onderhield met de Geref. Kerken. (syn) in ons land, kon er geen sprake zijn van een vorm van correspondentie.

De vraag doet zich dan voor wat de broeders in Zuid Afrika komen doen, *omdat zij al correspondentie hebben met de Vrij. Geref. Kerken*, die destijds gesticht zijn door vrijgemaakte immigranten.

Het ziet er echter naar uit dat het *principe*: geen dubbele correspondentie *verlaten* wordt.

In het rapport aan de synode is ds De V. en zijn metgezel in Zuid Afrika in contact met *drie* kerken, die naast elkaar bestaan.

Eerst is contact opgenomen met deputaten van de al genoemde *Vrije Geref. Kerken*, die wat moeilijk komen te zitten, wanneer andere kerken worden erkend.

Men was het echter roerend eens, zo lang het over onze kerken ging.

Vervolgens verschenen de broeders op de synode van *die Geref. Kerken* in Potchefstroom, officieel afgevaardigd.

Nu lees ik in het rapport dat de broeders *ook nog* een gesprek hadden met deputaten van *die Nederl. Geref. Kerken in Zuid Afrika*.

Met deze kerken onderhouden wij geen directe contacten.

De *N.G. kerk* was in vroeger tijden te vergelijken met de *Geref. Kerken (syn)* in ons land. De contacten met deze kerken zijn verbroken, maar op de laatstgehouden synode is gebeden voor het herstel van de breuk. Bij deze kerken heeft men een *derde ijzer* in het vuur.

Als het niet allemaal zwart op wit stond zou je het niet geloven. Met deze kerken hebben wij, zoals ik al zei geen contact, hoogstens zijdelings via de G.O.S.

Toch acht ds De Vries het nodig in de bespreking met deputaten van genoemde kerken *in te gaan op het ontstaan* van onze *Nederl. Geref. Kerken* door de independentische opstelling van velen; het tolereren van afwijkingen in de leer, zoals die betr. Zondag 22.

Nu wordt ook reeds openlijk in pu-

blicaties Hoofdstuk I van de Dordtse Leerregels bestreden, zonder dat daartegen tot op heden wordt opgetreden; hij wijst op het Akkoord van kerkelijk samenleven van de Ned. Geref. Kerken, welke beknopte K.O. in feite leervrijheid tolereert." Aldus lezen we op pag. 87. *Holland op zijn smalst!*

Waarom moeten wij ook hier zwart gemaakt worden?

Het lijkt wel een complex!

Wat zullen we van dit alles zeggen? Nu duidelijk is geworden dat ons blad door de deputaten De Vries c.s. nauwgezet gelezen wordt zou ik hen tot slot van dit artikel willen vragen de *achtervolgeling van onze kerken te staken*.

Volgens het verslag van de heer Schreuder heb ik maar een dom verhaal gehouden over ons akkoord van samenleven; ik zou gezegd hebben dat wij maar een kleine kerkengroep in de verstrooiing zijn en dat we daarom een kleine K.O. hebben. Wie het vatten kan, vatte het, roept de heer S. uit, die kennelijk niet tegen zijn verlies kan.

Maar ondanks de gedegen kritiek en de wonderlijke verdediging van onze kant viel de beslissing uit ten gunste van onze kerken.

Wat zou daar de reden van zijn?

In het rapport wordt een broeder in Z. A. genoemd die sprak van een zwarte dag, maar er waren ook anderen die blij waren.

Hebben de broeders zich wel eens afgevraagd welke indruk anderen van uw kerken krijgen wanneer deputaten alleen maar kwaad spreken van een andere christelijke kerkgemeenschap.

Daarom, al zou u in alles gelijk hebben – des neen! – houdt hiermee op, want u jaagt andere kerken de schrik op het lijf.

Dacht u dat men in Zuid Afrika gelukkig was met de gang van zaken?

Zodra ik op de synode door de aanwezigheid van ds De Vries en br. Schreuder de bui zag hangen ben ik naar de preases dr. J. Visser gegaan en heb gezegd dat ik niet naar Potchefstroom was gekomen om daar met de vrijgemaakte afgevaardigden in debat te gaan over een kerkscheuring die zich in Nederland heeft voltrokken en daar moet worden doorgesproken.

De preases was hier blij mee en verzocht vervolgens ds De V. de kerkelijke moeiten in Nederland niet voor het forum van de synode te brengen. (dit in aanvulling op het rapport pag. 78)

Hier komt nog iets bij.

Het zendingswerk in Zuid Afrika komt na de scheuring alleen voor rekening van onze kerken, uw kerken trokken zich terug.

Op verzoek van onze zendelingen is contact opgenomen met die Geref. Kerken omdat de zending in samenwerking met hen wordt verricht.

Zo kwamen wij naar Zuid Afrika om de positie van onze zendelingen en ons zendingswerk zeker te stellen in één of andere vorm van correspondentie. Daarbij hebben wij geen eisen gesteld t.a.v. contacten met uw kerken of de Geref. Int. Synode.

Hadden uw deputaten niet over ons, maar met ons gesproken, dan was er wellicht eenodus te vinden geweest voor beide kerken, waren we niet tot een schouwspel geworden en was de Geest des Heren niet bedroefd.

G. v. d. Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

De pastor en zijn sabbatical

De Christian Reformed Churches in Canada en Amerika en de Reformed Churches van Australië kennen de Sabbatical. Hun dominees krijgen na 25 of 30 jaar trouwe dienst geen reis naar Israël aangeboden (fantastisch was dat!), maar een half jaar rust. Ze mogen dan doen wat ze willen: een half jaar niets doen? Best! In de tuin werken? O.K.! Een reis maken? Een boek schrijven? Studeren? Allemaal best. Maar geen gemeentewerk! De gemeenten stellen er een eer in hen zelfs niet lastig te vallen met telefoontjes. Een collega uit Grand Rapids vertelde dat de éne kerk ter classisvergadering soms aan de ander vraagt: „Hebben jullie je dominee nog geen sabbatical gegeven?”. Dat wordt aangevoeld als een schrobbering die men het liefst voorkomt.

Sabbatical komt natuurlijk van het Israëlitische sabbathsjaar. Als de Here zelfs de grond voor uitmergeling behoedt, dan toch zeker de gemeenten hun dominees voor uitputting. De weleerwaarde moet elke zondag produceren. Dat vraagt studie naar de spreuk: Wie niet studeert is niet bekeerd! Maar studie voor de noodzakelijke preken is nog wat anders dan het bestuderen van uitgekomen literatuur, nodig om bij te blijven. Menig pastor loopt achter en ontaard in een hijgend hert. En als ik nu eens een sabbatical gekregen had?

Ik had mijn dromen.

- Ik zou een half jaar niets gedaan hebben. Vraagtekens???

- Ik zou in de tuin gewerkt hebben, tot elk grassprietje recht op stond

JAAR- VERGADERING „OPBOUW”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden op **ZATERDAG 28 MAART A.S.** in de **JERUZALEMKERK** aan de Troosterlaan 65, te **UTRECHT**.

In de morgenvergadering zal de heer C. Hulzinga te Heerenveen spreken over het onderwerp **HET RECHT OM TE WONEN** (over de toekomst van onze kerken).

De vergadering, die voor ieder toegankelijk is, begint te 10.30 uur. De zaal is al open te 10.00 uur, zodat u eerst nog een kopje koffie kunt drinken.

Het Bestuur

- Ik zou vast en zeker het Pembrokeshire Path (167 mijl) nog een keer gelopen hebben; dat was een heerlijkheid!

- Ik zou heerlijk gelezen hebben wat ik zelf belangrijk vond. Als de kinderen vroeger gesteun hoorden opstijgen uit de studeerkamer, zeiden ze sarcastisch: Vader gaat weer studieverlof aanvragen: hij deed het namelijk nooit!

Stel je voor dat deze schone instelling wortel geschoten zou hebben in onze landen. De kerken zouden zichzelf en haar dienaars ermee gezegend hebben. Vooral als die laatsten over de 55 waren. Dan raakt een mens over zijn hoogtepunt. De idealen verbleken een beetje. De krachten nemen enigszins af. Het emeritaat schijnt eindeloos ver. Een depressie dreigt. Beter dan wat geld uitgeven aan vervanging dan aan de dokter.

Intussen ben ik bang voor de reactie van hardwerkende collega's. Stierven onze voorgangers niet na 50 of 55 jarige trouwe dienst in het harnas? Hoort een pastor niet te werken zo lang het dag is? Sprak Jezus niet: „Mijn Vader werkt ononderbroken door en Ik werk ook, Joh. 5:17. O wij zijn zulke werkezels! Alsof de Here Jezus niet sprak: „Kom hier, rust een beetje!”.

*Lees de meesterlijke vertelling van Neville Shute, An old Captivity (met zijn gevaarlijke en suggestieve spits naar het re-incarnatiegeloof): een piloot leidt een klein expeditietje naar Groenland, raakt overwerkt, wordt in de slaapzak gestopt tot hij de kunst van het slapen weer heeft geleerd, en steigert van schuldgevoel: **HIJ WERKT NAMELIJK NIET!***

Zo zie ik ons soort lieden met een afgezaakt gezicht lopen tijdens een sabbatical: „Iedereen werkt EN IK WERK NIET!”. In dat geval was de sabbatical absoluut nodig om weer van genade te leren leven! En waar is een Kerk meer mee gediend dan met een uitgeruste werkezel, die van genade leeft?

Een eigen zangbundel

Moet dat nu?

In de jaren waarin de vrij geraakte kerken nog geen kerkverband hadden opgebouwd, en dus iedere kerk deed wat goed was in haar ogen*), zijn verscheidene begonnen met de interkerkelijke psalmberijming in te voeren en vervolgens het Liedboek voor de Kerken te beproeven. Sommige kerken gingen hierin wat verder, andere wat minder ver. Maar de plaatselijke zelfstandigheid en verantwoordelijkheid werden terdege ondervonden. En er werd gebruik van gemaakt.

Sindsdien werd opnieuw de kerkverbandelijke samenhang gezocht en het hiërarchisch apparaat kwam weer in werking: neemt besluiten, stelt deputaten aan en verstrekt opdrachten. Het verzoek van de LV Breukelen 1981 aan de gezangencommissie om naast het Liedboek een aanvullende eigen bundel voor te bereiden.

Deze opdracht was merkwaardig. Want tegelijk sprak deze vergadering uit, het verantwoord te achten, ongeveer een derde van het Liedboek (160) in de eredienst te gaan gebruiken. Tegen de totaliteit van het Liedboek waren terecht bezwaren in te brengen; sommigen wilden daarom van dat Liedboek niets weten. Herhaaldelijk hebben wij betoogt: terwille van ongewenste gezangen kunnen we dat Liedboek toch niet verwerpen? Niemand verplicht ons alle liederen te gebruiken. Als we met zorg kiezen kunnen we blij zijn met de goede liederen. Dat werd dan ook door diverse kerken gedaan.

Daarom was de opdracht om naast het Liedboek ook een aanvullende bundel voor te bereiden hoogst merkwaardig – om niet te zeggen een overtoollig goed werk. Dat werd trouwens door de LV Enschede ingezien. Die matigde de opdracht tot: een rapport aan de kerken te zenden. En dit rapport is nu verschenen: met als bijlage een bundeltje liederen, totaal 40 stuks, genummerd vanaf 500, en daarmee aansluitend op de bijna 500 liederen van het Liedboek.

Hoewel u, wanneer u geen kerkeraadslid bent, dat bundeltje wellicht niet in handen krijgt, willen wij het graag onder de loupe nemen en er u iets over vertellen. Want wil de opdracht aan de gezangencommissie geen loos gebaar blijven, dan hebben onze kerken recht te weten, wat hier aan de orde is. Het is tenslotte haar aangelegenheid.

Eerst de vraag: zouden onze kerken alle 160 „nihil obstat”-liederen reeds

gezongen hebben? En blijven ze die gebruiken? Zonder dat de psalmzang, erfenis van Calvijn, daarmee in het gedrang komt? Wel, dan hebben die kerken haar handen vol en zullen, indien nog gewenst, verdere uitbreiding binnen het Liedboek kunnen vinden.

Tweede vraag: is de aanvullende bundel misschien bedoeld als een plaatsvervangende bundel, die het Liedboek voor ons (of half-ons) overbodig moet maken? U hoeft de vraag niet te beantwoorden, mits u ze even tot u laat doordringen. Want het zou niet de eerste keer zijn, dat politieke manoeuvres beslag legden op onze kerkzang. Met de geschiedenis van de gezangenbundels uit de vorige eeuw, en de geschiedenis met de psalmberijmingen in de 16e en alle volgende eeuwen zijn hele boekwerken gevuld.

Maar laten we overgaan tot een bespreking van de aanvullende bundel, die in concept bij de kerken is aangeland. Dan spreken we eerst over de *gedichten*.

Sommige dichters zijn goed tot zeer goed. Niet omdat ze Ned. Ger. predikanten zijn (di Veeftkind en v. d. Berg), maar omdat ze taal en melodie beheersen en het dichterschap hun aangeboren is. (Dat zijn 3 dingen: taal, melodie en de dichterlijke vorm waarin deze beide samensmelten.) Andere dichters (Hanna Lam, Ad den Besten) zijn goed omdat ze goed zijn, hetgeen ze in vele schone liederen hebben bewezen.

Er zijn echter ook totaal verouderde dichters bij als J. J. L. ten Kate en Isaac da Costa, wier werken misschien over 200 jaar als monumentaal en epoche-machend te voorschijn komen, maar wier verzen vandaag onuitstaanbaar vervelend zijn. Wie zingt nu nog van „genâ”? Wie van „keeuwig roemen”? Alleen da Costa. En de Heere loven met snarenspeel,

dat doet ten Kate, J. J. L. Hij zei het zelf.

Van een 5-tal liederen is de dichter of berijmer onbekend. Voorzover het een berijmd schriftwoord betreft is dat natuurlijk geen bezwaar; een enkel lied (517) is zelfs best.

Wanneer echter diverse liederen uit het Liedboek *vervangen* worden, moeten ze bepaald wel beter zijn. Zoals „Christus is opgestanden”, in plaats van Lied 211. Maar wie Ad den Besten wil verbeteren moet niet van „te stade” spreken; dat zegt niemand meer, zelfs psalm 79 niet. En helemaal fout is het om in, „Van boven daalt een engelschaar”, Lied 133 te „verbeteren”. Jan Wit schreef dit typische kinderlied voor kinderen; Joop Klein berijmt het voor een grotemensenkerk.

Ja, ook Joop Klein, is een van de dichters in dit concept. Zijn werk is soms niet gek (514 en 520); soms wel, als in 524 waar de woordaccenten absurd zijn.

Melodieën

Een lied bestaat uit een gedicht plus een melodie. Daarom ook iets over dit tweede element. Voor een aantal liederen is een beroep gedaan op Duitse, Engelse, Nederlandse en Franse wijzen uit vorige eeuwen. Vooral de Franse (psalmwijze) zullen geen weerstanden oproepen.

Een aantal liederen is getoonzet door Jan Mulder, de Eindhovense cantor-organist. Hij heeft vele jaren ervaring en een goede muzieken; bijna zonder uitzondering is zijn werk zo goed als van hem verwacht mag worden. Zijn canons zijn kostelijk, een verrijking van de liturgie. Een enkele maal is keus gelaten tussen Jan Mulder en K. Holwerda; de keus kan niet moeilijk zijn.

Er kleven aan de melodieën, als aan de gedichten, nogal wat onvolkomenheden. Dat is vooral het praktische punt: de gemeenten moet kunnen *ademhalen*, wil ze de kerkzang overleven. En vaak hebben toondichters daarmee onvoldoende gerekend. Nummer 511 biedt veertig lettergrepen achtereen, zonder een enkele rust. Nummer 522 vraagt 46 lettergrepen, door slechts 1 rust onderbroken. En nr. 528 eist 60 (zestig) lettergrepen, zonder 1 tel rust. Dat is barbaars. Een zingende kerk is geen geoefend koor, bestaat evenmin uit parelduikers. En terdege houd ik er rekening mee, dat een niet uitgeschreven rust wel gevonden kan worden in het afkorten van een lange slotnoot; maar als er geen lange slotnoten zijn?

Een andere vijand van goede kerkzang is het plaatsen van valse accenten. Zo'n accent, of klemtoon, vindt een lied altijd op de eerste tel van een maat; in mindere mate op een latere (3e of 4e) tel. Bovendien ontstaat een klemtoon door een hogere of lagere toon uit een reeks te nemen. Nu, dan zitten er vrij veel valse accenten in deze conceptbundel. Bijvoorbeeld:

- 530 „wanNEER het avond is” (1e tel en hoogste noot)
524 „ik weet dat MIJN verlosser leeft”(idem)
„en dat Hij mij HET leven geeft” (hoogste noot)
„Hij daalde IN het graf ter NEER” (accent en hoogste noot)
513 „stond niet OP zijn GodLIJK recht”. (accent en lange noot).

Een volgend gevaar zit in de manier om meerdere noten te geven op een lettergreep. Wanneer we 527 zouden zingen „ohhop guhhu-stane Heer” dan klinkt dat niet alleen on-Nederlands maar ook profaan.

Oude of verouderde woorden behoren in de antiekwinkel thuis, niet in de levende kerk. Wie gebruikt (519) de term „te stade”? Er moest een rijmwoord komen op genade, zegt u. Jawel, maar dan zijn er meer; Lied 344 rijmt met *schade*, was dat niet goed? – Wie zegt vandaag (513) „ontledigd”? – En wie kent (537)

hartverblijding, onverwikt vertrouwen, noden (voor nodigen) enzovoort? Het komt uit de maffe koker van Ahasverus van den Berg, psalmdeputaat-rijmelaar in 1773.

Algemeen

Naast prijzenwaardige zaken, die we mogen verwachten, toont dit concept een aantal onvolkomenheden, die niet gemakkelijk geretoucheerd kunnen worden. Nr. 531 geeft de Tien Geboden weer in 12 coupletten (alsof 9 al niet teveel was!). Wie zal ze zingen? – Nr. 532 geeft onze geloofsbelijdenis, naar keuze op de Straatsburgse melodie van 1525 of op die van Paul C. V. Westering. Beide zijn zeker niet beter dan Lied 331, dat sedert Datheen (1566) al in onze kerkboeken was opgenomen, en universeel mag heten. Die van v. Westering bestaat uit een samenraapsel van gregoriaanse motieven. En waarom is bij dit werk niet gedacht aan Beza's „Geestelijke Gezangen”, door W. v. d. Kamp uitstekend vertaald en berijmd?

Toch besluiten wij in majeur. Nr. 540 is een begrafenislied, waaraan onder ons sterke behoefte zal bestaan. En in 538 hebben we een prachtig bruiloftslied getroffen. Maar daarvoor hebben we geen nieuwe bundel nodig.

*) wilt u die uitdrukking, die in het O.T. 38 maal voorkomt, alstublieft positief verstaan?

of eigenlijk niet bang, maar weet u, je schaamt je, ze zijn allemaal zo trots en hooghartig. Ik had u liever helemaal niet willen lastigvallen, ik weet dat u het nu zelf moeilijk hebt; ik heb het alleen gewaagd u te vragen omdat ik uw goedheid ken, omdat ik weet dat u zich zelf in moeilijkheden bevindt – u zult daarom mijn nood kunnen begrijpen. „Wat zal ik zeggen Warenka. Mijn hart kromp ineem bij die woorden. Ik was nog gelukkig vergeleken bij hem! De man voelt zich verloren en opgejaagd, hij heeft behoefte aan een opwekkend woord zo nu en dan, aan een beetje steun en warmte, daarom heb ik hem vriendelijk ontvangen”.

Wat Popma en Woldring daarover zeggen, kan volgens mij, ook van homofielen gezegd worden. Een homofielervaart vaak, dat hij als mens niet aanvaard wordt. Hij mag op geen achting van mensen aanspraak maken. Hij moet voor ieder een open boek zijn. Voor zijn medemens is hij een object van spot, een ding. Hij mag geen schaamte hebben, geen privacy, geen geheimen, niets persoonlijks. Men wil bij hem 'naar binnen' kijken en met onbescheiden vragen in zijn huis en in zijn leven binnendringen. Hierin voelt de homofiel zich in zijn eer en achting als mens tekort gedaan en gekrenkt. Hij wordt in zijn identiteit bedreigd. Popma en Woldring wijzen erop, dat het boek van Dostojewski ook het omgekeerde laat zien! In zijn brief van 9 sept. vertelt Dewoetsjkin, dat hij als ambtenaar, in een bepaald stuk een fout gemaakt had en dat hij bij Zijne Excellentie werd geroepen. Met lood in de schoenen ging hij. Daar stond hij met trillende benen. Tot overmaat van ramp sprong er ook nog een knoop van zijn jas. Deze stuitte op de grond en bleef voor de voeten van Zijne Excellentie liggen... Zie hoe hij daarover aan Warwara schrijft:

„Je moet eens horen, wat ik zou willen, vrouwtje: jou en Fedora verzoek ik, tot God te bidden, en als ik kinderen had zou ik het hun zelfs gebieden tot God te bidden, niet voor hun eigen vader, maar voor zijne excellentie zou ik willen dat zij baden, iedere dag hun leven lang. Ik zweer je, dat ik – hoe ik ook geleden heb en naar mezelf keek, en mijn vernedering en onvermogen voelde – dus ondanks dit alles zweer ik je: het feit dat het zijne excellentie in eigen persoon belijft heeft mij, nietige mug, de onwaardige hand te schudden! Daarmee heeft hij mij opnieuw het geloof in mijzelf terug geschonken. Met dit gebaar heeft hij mijn geest weer tot leven gewekt, heeft hij me het leven voor eeuwig verzoet en ik ben er vast van overtuigd dat, hoe zondig ik ook voor de Allerhoogste ben, mijn gebed voor het geluk en welzijn van zijne excellentie, tot zijn troon zal doordringen!...”

E. J. de Vries

De gemeenten en zijn homofiele broeders en zusters (2)

De vorige keer ben ik begonnen iets weer te geven uit „Arme mensen” van Dostojewski. Daarbij is er van uit gegaan dat die 'arme mensen' in het boek heel vaak model staan voor anderen in de samenleving, die ook niet of nauwelijks worden geaccepteerd. Op die manier is het de bedoeling, via het principe van het exemplarisch leren over de armen in de samenleving, iets te weten te komen over de homofielen in de samenleving. In dit laatste artikel laat ik eerst Dostojewski weer aan het woord. Daarna moeten wij ons afvragen, wat zijn verhaal ons als gemeente, te zeggen heeft. Net als de vorige keer, heb ik 'arme' vervangen door 'homofiel' Dewoetsjkin schrijft verder:

„Treurig gestemd kwam ik onlangs thuis, zette thee en ging daarna aan tafel zitten om een glas thee te drinken. Maar net zit ik, of Gorsjkow komt de kamer binnen. Het was me eigenlijk vanmorgen al opgevallen dat hij steeds langs de deuren van de anderen heen en weer scharrelde en ook een keer op mij toe wilde komen. Nu moet je weten, dat hij het nog veel moeilijker heeft dan ik, dat is niet eens te vergelijken. Hij is immers getrouwd! Werkelijk, als ik in zijn

schoenen stond zou ik niet weten wat ik moest beginnen. Ik bood hem een stoel. Verder vroeg ik of hij thee wilde. Hij putte zich uit in verontschuldigheden maar nam tenslotte toch een glas. „Zo, mijn beste en hoe gaat het ermee?” vroeg ik. Na een paar woorden kwam het eruit: „Goede Makar Aleksejewitsj, ontferm u over ons, sta ons bij, help een ongelukkig gezin.” Ik wilde iets in het midden brengen, maar hij onderbrak mij: „Voor de anderen hier, ben ik bang,

*E. J. de Vries, Drachten. Bestuurslid van de Vereniging Ouders en vrienden van homofiele broeders en zusters in de Chr. Geref. - en de Ned. Geref. Kerken.
Tel.: 05120-15968*

Popma en Woldring zeggen hiervan: De handdruk is van wezenlijke betekenis: Het erkend en geacht worden als mens. Hierin zien wij, dat in de tussenmenselijke relaties ethische momenten een grote rol spelen. Ethische overwegingen, die te maken hebben met de waarde van het mens-zijn. Dostojewski beschrijft - zeggen Popma en Woldring - vragen over relaties tot andere mensen, over lijden en schuld, boete en straf, liefde en haat, vergeving en wraak, dood en de zin van het leven. Er licht iets op van de ethische dimensies in de sociale verhoudingen. Het probleem van het identiteitsverlies komt naar voren. In zijn mens-zijn wordt de homofiel door zijn omgeving niet beschermd. Hij wordt in zijn mens-zijn door zijn omgeving juist ernstig aangetast en hij ervaart dit met pijn. Dostojewski geeft de gevoelens, waarmee dat gepaard gaat, op een uitnemende wijze weer.

Voor ons rijzen nu toch wel vragen. Volgens onderzoek is ongeveer 5% van de bevolking homofiel. Er is geen reden om aan te nemen, dat het in onze kerken anders is. Het betekent, dat 5% van hen die gedoopt zijn, homofiel is. Wij vinden, dat voor een Christen, de kerk een wezenlijk deel van de omgeving, van de samenleving, is. De kerk moet dat ook voor een Christen-homofiel willen zijn.

Beantwoordt de kerk aan dit ideaal? Stellen in onze kerken ambtsdragers op huisbezoek aan homofielen geen onbescheiden vragen. Respekteren zij hun privacy, net zo als ze dat bij niet-homofielen doen?

Is er in onze kerken voldoende aandacht voor deze ethische kant in de verhoudingen naar de homofiele broeder en zuster?

Kan de homofiele broeder of zuster van onze kerk zeggen: „Ik voel mij vaak verloren en opgejaagd. De kerk is in deze boze omgeving 'geheel anders'. De kerk heeft mijn behoefte aan een opwekkend woord zo nu en dan, aan een beetje steun en warmte heel fijn aan gevoeld. Daarom hebben zij mij zo vriendelijk ontvangen. Daarom wil ik daar graag mijn 'ja'-woord geven als antwoord op Gods 'ja', mij bij de doop gegeven?”

U zult begrijpen, dat voor ons als ouders, uw antwoorden op deze vragen, erg belangrijk zijn.

O. Mooiweer, Enschede

Persschouw

Altijd dezelfde dominee

Onder dit kopje schrijft ds A. J. Minnema van Blija-Holwerd in de nieuwe rubriek: IN MARGINE in de „Gereformeerde Kerkbode voor de provincies Groningen, Friesland en Drente” (wekelijks orgaan van de (vrijgemaakt) gereformeerde kerken) een stukje over de predikantsvrouw. Wij citeren daaruit de tweede helft: Een ding moet u me maar niet vragen. En dat is: Wat is nu een echte domineesvrouw? Dat zou ik in de verste verte niet weten. Zijn daarvoor dan bepaalde vereisten of criteria waaraan een pastoriebewoonster moet voldoen om voor die titel in aanmerking te komen? Zoiets als „echte bakkers” naast en in onderscheid met gewone warme bakkers?

Misschien leven er bij u wel bepaalde ideeën over. Hebt u bepaalde verwachtingen. In het bedoelde stukje in De Reformatie werd het gevaar daarvan ook gesignaleerd. Er viel zelfs de term: „Emotionele uitbranding by predikantsvrouwen”. (Het was namelijk in het Zuid-Afrikaans gesteld). Mag je dan niets van domineesvrouwen verwachten als gemeente? Ja natuurlijk wel. Maar, dunkt me, feitelijk niet meer dan van elke vrouw in de gemeente. Het eerste en mijns inziens belangrijkste is, dat ze een goede vrouw is voor haar man, haar dominee, en een moeder voor haar kinderen. Als God hun die heeft gegeven.

De gemeente moet ook haar concurrentie niet zijn. Haar man is met haar getrouwd en niet met de gemeente. Immers Christus zelf is de bruidegom van zijn Bruid. Dat geloof mag ook een stuk ontspanning geven in de relatie tussen de dominee, zijn vrouw en de gemeente.

Dat neemt niet weg dat de vrouw van de dominee steeds weer dezelfde man op de preekstoel ziet en hoort met het Hoge Woord van God. En ze maakt hem thuis mee in zijn kleinheid en zwakheid.

Praatpaal moet ze zijn dikwijls. Of steunpilaar.

Daarom voor haar deze keer een kleine „Erezuil”.

Domineesvrouwen à Dieu.

O ja, vanmorgen hebben mijn vrouw en ik nog een wandeling in de sneeuw gemaakt. Het is namelijk maandag.

We kunnen ons wel vinden in deze praktische opmerkingen van ds Minnema.

Kolofon

Redactie:

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Administratie-adres:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling):
f 50,- per jaar of f 26,50 per half jaar. Voor
studenten f 40,- per jaar. Buitenland f 70,-
per jaar of f 95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen” Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Toch moet men het verwachtingspatroon van de gemeente in dit opzicht niet onderschatten. Als een dominee getrouwd is en eventueel kinderen heeft gaat het oog van de gemeente niet alleen om hem, maar evenzeer om de pastoriebewoners als zodanig. Hier valt wel te onderscheiden, maar niet te scheiden! Het is een goede zaak als de domineesvrouw naar vermogen funktioneert in de gemeente in haar aparte positie. Zo is dat nu eenmaal gegroeid in de loop der tijden. Waarom zouden we dat krampachtig proberen terug te draaien? In de gemeenschap van de kerk mag ook zij, die naast haar man een bijzondere plaats inneemt, zich bewust zijn van de voorbeeldfunctie van haar echtgenoot, die tot het wondere ambt van predikant geroepen werd. Ze mag hem daarbij steunen en samen met hem optrekken thuis en in de gemeente.

Het mag alles strekken tot waarachtige opbouw van het lichaam van Christus!

Redactie ontving

M. Kofferman-Zijl, Gods handschrift – gedichten; 48 blz., f 9,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Elisabeth Wijnands, Akoorden van oneindigheid – gedichten; 48 blz., f 12,50; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Willy Bakker-Huizinga, Het licht schijnt overal – Kerstverhalen; 81 blz., f 12,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Het Internationale Bijbelrooster 1987 en de nieuwe Extra-Sleutel (no. 9), Internationale Bijbelbond, Antwoordnummer 46, 4100 VB Culemborg (tel. 03450-17834). Prijs van Extra-Sleutel: f 1,-.

Ds M. H. Sliggers, Geloven en belijden 3; Toelichting op: Dordtse Leerregels, Apostolische Geloofsbelijdenis, Geloofsbelijdenis van Nicea en Geloofsbelijdenis van Athanasius. 79 blz., f 9,75; uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

Ds. P. P. Goossens, Zending en Cultuur, deel I (Overdruk van artikelen uit de „Nieuwsbrief van en over Soemba.” 52 blz., f 5,- (inkl. portokosten); te bestellen via post. 1314313 t.n.v. penningmeester S.O.S., met vermelding: „Bestelling Zending en Cultuur”.

Tj. Boersma, Jeruzalem vandaag (Kerk en duizendjarig rijk). Verschenen in de serie Woord en Wereld, deel 3. 64 blz., zonder prijsopgave; uitg. Woord en Wereld, Ermelo.

Prof. dr. D. F. Scheltens e.a., De dood, uitkomst voor het leven? Geschrift van de Juristenvereniging Pro Vita. 119 blz., f 19,90; uitgeverij Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

De eerste en de tweede geschiedenis – Nagelaten geschriften van Meijer C. Smit. Redacteur: J. Klapwijk; met een nabeschouwing van S. Griffioen. Serie: Verantwoording nr. 1. Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam in samenwerking met Stichting voor Reformatorisch Wijsbegeerte. 239 blz., f 34,50.

Nieuws uit breder kring

Studiedag Jongeren-evangelisatie

De internationale Bijbelbond organiseert in Culemborg een studiedag over Jeugdevangelisatie, welke openstaat voor alle belangstellenden.

Op zaterdag 21 maart zullen Arnold van Heusden (Youth for Christ) en Peter Vlug jr. (Tienertoeekomst) spreken over het onderwerp „De jeugd van tegenwoordig... ons een zorg?!” Beide sprekers zijn werkzaam onder jongeren, met jongeren, en hebben dus een ruime ervaring op dit gebied.

Op deze dag worden manieren van vroeger en nu vergeleken en bekeken, naar hun waarde van vandaag. Een ieder die werkzaam is in het jeugd- en jongerenwerk komt hiermee in de praktijk in aanraking, en is daarom van harte uitgenodigd deze dag bij te wonen. Maar ook als u belangstelling hiervoor heeft, bent u van harte welkom!

De medewerkers van de Bijbelbond zorgen voor koffie en thee op deze dag. U wordt verzocht zelf uw brood mee te nemen. De toegang voor deze dag, die om 10.00 uur begint is gratis, voor de onkosten kunt u vrijwillige bijdrage geven.

Opgave kan plaatsvinden aan het adres: Internationale Bijbelbond, Slotstraat 13, 4101 BH Culemborg, tel. 03450-17834, toestel 13 (Huub de Heer).

Kerknieuws

Televisie-kerkdienst:

Op zondag 22 maart 1987 zal de mid-dagkerkdienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Utrecht worden uitgezonden via de televisie 2. Aanvang 5 uur namiddag. Voor-ganger: Ds M. R. v. d. Berg.

De gedrukte preek is verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, postbus 1201 DA Hilversum; te bestellen per briefkaart met f 1,50 aan postzegels bijgeplakt; of per giro door storting van f 1,50 op nummer 60600 van de IKON Hilversum.

Bandjes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar tegen kostprijs bij de stichting De Brug te Dronten, Lancasterdreef 148, 8251 TD, tel. 03210-3673.

Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk

Ten gevolge van een bestuurswisseling in de vergadering van het algemeen bestuur is het dagelijks bestuur per 1 maart 1987 als volgt samengesteld:

Anja Krol, sekretaris, Damsigtstraat 73, 2272 XP Voorburg, tel. 070-863291; Willem Smouter, voorzitter; Henk Strating, penningmeester; Roel Venderbos, algemeen adjunkt; Jan Marius Louwerse; Dirk van der Molen; Henri Nies; Laura Strating-Janssens.

Neem zelf een abonnement.

Opbouw
voor mij.

- ☐ kennismakingsnummers
☐ abonnement

Naam

Adres

Postcode en plaats

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel)
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

*U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.*

Hongarije

In Tahi a/d Donau kamers met ontbijt f 12,- p.p.p.d. mei t/m september. Mooie omgeving plm. 35 km. ten Noorden van Boedapest.

Tevens te huur van 18.7-8.8 ons huis, landelijk gelegen bij Kloetinge (zld).

Inlichtingen: 01100-28835

Plaats

Uw

familieberichten

in

dit blad!